

Zijn naam is Reza

5 juni 2008

De naam van mijn gids is Reza. Dat staat tenminste op mijn briefje. Reza komt niet uit Nederland, zoveel is wel duidelijk. Ik kijk naar hem, hij kijkt met vriendelijke blik terug, met een klein glimlachje om zijn lippen. Maar weet ik na die eerste blik ook wie hij is? Waar hij vandaan komt? Of hij misschien wel een extremist is of zo eentje die misbruik maakt van ons sociale stelsel? Of zijn dochter is verkracht in een ver zanderig land? Of het krap was op die boot uit Afrika? Of zijn vriend is opgehangen door Islamitische geloofsfanatici? Of hij goed Nederlands spreekt? En wat hij misschien wel van mij, die blonde kaaskop, denkt? Deze en nog veel meer vragen komen op tijdens de theatrale wandeling *Niemandland* van theatermaker Dries Verhoeven. Met een koptelefoon en een allochtone gids stuurt hij je de Utrechtse Vogelaarwijk Kanaleneiland in. Een spannende wandeling is het, want het is toch, hoe zeg je dat netjes, zo'n wijk. En dan ben je ook nog eens zelf een bezienswaardigheid met die grote koptelefoon en een gids die af en toe midden op straat een maf dansje doet. Het is niet de bedoeling dat ik naast Reza loop. Ik word geacht hem van een afstand te observeren. En dus zitten er enkele meters tussen ons in, waardoor onze positie al niet meer gelijkwaardig is. Hij weet bovendien waar we naar toegaan. Ik niet. Op de koptelefoon zijn flarden muziek te horen, maar ook een stem. Niet Reza's stem. Maar die van een acteur. Die stem laat mij de mogelijke gedachten van mijn gids horen of doet suggesties wie hij zou kunnen zijn. Maar wandelend door Kanaleneiland zijn die gedachten en suggesties net zo goed toepasbaar op al die andere mensen die ik op onze weg tegenkom, op de hele multiculturele samenleving die zich om me heen ontvouwd, met alle clichés die daar bijhoren: twee Marokkaanse mannen staan naast een emmertje vol grote stukken vlees, het is druk in het koffiehuis, een oud mannetje in djellaba steekt over. *Niemandland* is spannend, ontroerend en bijzonder theater, van het overdonderende begin in een Utrechtse stationshal waar de tijd even stil lijkt te staan tot het poëtische slot. En belangrijk bovendien in deze tijd van botte polarisatie. Verhoeven stelt met zijn voorstelling de belangrijke vraag wat nu eigenlijk iemand maakt tot wie hij is. Zijn naam, zijn wijk, zijn nationaliteit of hoe anderen naar hem kijken? Het knappe van Verhoeven is dat hij met *Niemandland* een uitermate politieke voorstelling heeft gemaakt zonder ook maar ergens uitgesproken politiek te zijn. Al zit de voorstelling misschien heel soms wel gevaarlijk dicht tegen het belerende aan. Dat neemt niet weg dat de boodschap die *Niemandland* in zich draagt niet vaak genoeg herhaald kan worden. Eigenlijk zou de voorstelling dan ook verplichte kost moeten zijn voor iedereen. Met sommige politici voorop.

Niemandland van Dries Verhoeven, gezien 25 mei 2008 tijdens Festival a/d Werf